

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzat](#)át.

ÖRMÉNY OLTÁRKÉPEK.

— Dr. Herrman Antaltól. —

[doljaik¹⁾ után a legjobban meg lehet itélni egész népeket és egyes embereket. Valamint az egy igaz Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtette az embereket, úgy az emberek is a maguk képére csinálják nemcsak hamis bálványait, hanem az igazi istenitisztelettel megférő és annak szolgáló kultuszképeiket is.

Az örmény nemzet keletnek legműveltebb, sőt európai szempontból egyedül művelt eleme. Nyugaton is mindenütt a kultúra, a civilizáció, a humanizmus képviselője. Egyik fő jellemvonása az igazi, mély vallásosság kultuszának, a rítusz pompás, művészi külsőségei mellett, fenkölt szellemű felvilágosodott tartalma.

Jellemző e népre nézve, hogy nemzeti szentjét, védő szellemét, Szent-Gergelyt, Világosítónak nevezi. Világosság és felvilágosodás, ez az örmények jelszava világszerte; az ázsiai zsarnokság és sötétség ellen a modern forradalom fegyvereivel küzdő vértanúktól kezdve az erdélyi falvakban a műveltséget és hazafiságot képviselő egyes örmény családokig.

Természetes, hogy ez a fenkölt szellemű kultusz érzékelhető jelképezést, művészi megalakulást, megtestesülést is keresett és talált. Az oltár és oltárkép átvitt értelemben is jellemző emberek és népek ideáljaira, legintimebb vágyaira nézve.

Világosító-Szent-Gergelynek szentelt oltár és oltárkép van a hazai örmény templomok mindegyikében, Szamosújvárt (jobbról az első kis oltár), Erzsébetvároson, Újvidéken, Gyergyó-Szent-Miklóson, Csik-Szépvízen. A szamosújvári Salamon-templomnak külön Szent-Gergely kápolnája van (jobbról). Régi Szent-Gergely képe a főtemplom jobb oldali első mellékoltára mellett van.

De több olyan helyen is, a hol az örmények nem állíthattak rítusuknak külön szentegyházat, gondoskodtak arról, hogy legalább egy mellékoltár hirdesse az ő hit-

¹⁾ Idol-um, i: kép, forma, Bild, Gestalt.

buzgóságukat, a Szent-Gergely tiszteletét. Így van ez pl. Désen, az udvarhelymegyei Homorodon és Máramaros-Szigeten. Szigeten a piarista- és plébánia-templom balfelöli középtárárt díszíti egy nagy, igen szép és régi Szent-Gergely kép, mely körül számos medaillon alakú kis kép alkot művészi keretet. Erről az érdekes képről közelebbről külön cikkben emlékezem meg.

Az „Örmény Múzeum“-nak majd számba kell venni ezen örmény tárgyú képeket, összegyűjteni, ismertetni, kiadni másolataikat. Mert némelyiket az a veszély fenyegetheti, hogy mint avult és fakult képet kiselejtezik és modern, persze más tárgyú festményekkel helyettesítik. Vagy pedig külföldi szakértők, a kik ismerik az ilyen képek művészi és történeti értékét, pompás, díszes új képekkel cserélik ki a halvány, kopott képeket, melyekhez talán nem fűződik többé semmi élő helyi hagyomány. Mert meglehet, hogy rövid idő múlva csak a Szent-Gergelyt ábrázoló régi oltárkép lesz az egyedüli és utolsó nyoma annak, hogy valamely városban valaha virágzó örmény kolónia volt.

Az enyészésnek ez az iránya nemcsak az örmény faj szempontjából nagyon szomorú, hanem igen sajnálatos a magyar nemzeti nézőpontból is. Az észszerű magyar politikának egyik fontos feladata volna megmenteni, megerősíteni a hazai örmény elemet. Ennek magának is eszméltre, öntudatos, erélyes közérzetre kell ébredni.

Ha pedig másképen van megírva a végzet könyvében, gondoskodjunk róla, hogy legalább a dicső mult emlékei megmaradjanak a régi virágzó örmény élet színhelyein, vagy ha innen kihordatnak, az „Örmény Múzeum“ ereklétárában.

